

İÇİNDEKİLER

1. ANONİM ŞİRKETLERDE PAY VE PAY SENETLERİ

- I. Pay Kavramı
- II. Payın Çeşitli Anlamları
- III. Pay (Senetleri) Çeşitleri
- IV. İmtiyazlı Pay
- V. İmtiyazların Korunması

2. ANONİM ŞİRKETİN KENDİ PAYLARINI İKTİSAP ETMESİ

- I. Koşulları ve Sınırları
- II. Yönetim Kurulu'na Yetki Verilmesi Gerekli Olmayan Haller
- III. İktisap ve Rehin Alma Yasağının İstisnaları
- IV. Kendi Paylarını Taahhüt Yasağı

3. PAY SAHİPLİĞİ HAKKININ KAZANILMASI

- I. Pay Sahipliği
- II. Pay Sahipliğinin Kazanılması

4. PAY SAHİPLİĞİNİN KAYBEDİLMESİ

- I. Genel olarak Kaybedilme Halleri
- II. Iskat

5. PAY SAHİPLİĞİ HAKLARI

- I. Malvarlığı Hakları
- II. Katılma Hakları
- III. Büyük Pay Sahibinin Azınlığı Şirketten Çıkarma Hakkı

6. PAY SAHİPLERİNİN BORÇ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- I. Pay Sahibinin Asli Borcu
- II. Sır Saklama Yükümlülüğü

7. BAĞLI NAMA YAZILI PAY SENETLERİ

8. PAY SENETLERİNİN YERİNE ÇIKARILAN DİĞER GEÇİCİ SENETLER VE DİĞER MENKUL KIYMETLER

- I. İlmühaberler
- II. İntifa Senetleri
- III. Kuponlar
- IV. Tahviller
- V. Finansman Bonoları

1.ANONİM ŞİRKETLERDE PAY VE PAY SENETLERİ

I. PAY KAVRAMI

Pay veya hisse (Aktie) teknik bir kavram olup, AŞ hukukunun odak noktasını oluşturur¹.

Esas itibariyle pay, anonim şirketin kuruluşunda esas sözleşmesinin veya sermaye artırımında artırılan sermayenin ticaret siciline tescil edilmesiyle doğar(TTK m.486/1). 6762 sayılı kanunda anonim ortaklığın pay senedi çıkarmasını zorunlu kılan yasal bir hüküm yoktu.

Yeni kanunda ise bu boşluk dolduruldu. TTK m.486 hükmünde, hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılması zorunluluğu getirildi. Maddenin 2.fıkrası uyarınca ‘paylar hamiline yazılı ise yönetim kurulu, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır’. Maddenin 3.fıkrasına göre, azlık isterse nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır. Bu yeni düzenlemelerle, kapalı anonim şirketlerde özellikle aile şirketlerinde pay senetlerinin bastırılmaması ve dağıtılmaması yoluyla baskı yapılması, pay sahiplerinin bu sıfatlarını ispattan yoksun bırakılması, devir olanaklarının sınırlandırılması gibi hukuka aykırı yöntemlerin önüne geçilmiş oldu².

Pay senedi nama veya hamile yazılı olur. Emre yazılı pay senedi çıkarılamaz³(TTK m.484/1). Ancak nama yazılı pay senetleri, emre yazılı senetlere özgü devir şekli olan ciro vasıtasıyla devredildiklerinden, kanunen emre yazılı senet sayılır (TTK m.490/2).

II. PAYIN ÇEŞİTLİ ANLAMLARI

A. ESAS SERMAYENİN BİR PARÇASI OLARAK PAY

Anonim ortaklıklarda pay, ortaklık sermayesinin belirli sayıda birim değere bölünmüş olan bir parçasını ifade eder. Bu anlamda pay, 50.000 TL olan esas sermaye, 5.000.000 adet bir (1) kuruş birim değere bölünmüş ise, her 1 kuruşluk birim değer bir *pay*dır. Bu değere ‘nominal’ veya ‘itibari’ değer denilmektedir. Payın itibari değerinin az veya çok olması, payın gücünü etkilemez. Pay sahibi oyunu paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanır. Böylece hakkında, 6762 sayılı Kanunun ‘pay sisteminden’, ‘pay sahibinin paylarının toplam itibari değeri’ sistemine geçilmiştir.

Bir anonim ortaklıkta A, B, C gibi çeşitli pay grupları varsa bu pay gruplarının itibari değeri birbirinden farklı olabilir. Örneğin A grubu 1 TL, B grubu 50 kuruş, C grubu 10 kuruş olabilir. Ancak aynı gruptaki payların itibari değerleri farklı olamaz. Böyle bir düzenleme, kural olarak oy gücünü etkilemez.

Bu anlamda pay, bütün olan ortaklık sermayesinin bir parçasını teşkil eder. Her pay, diğerinden bağımsız olarak sahibine ilke olarak hissedarlık hakları bahşeder ve sermaye taahhüt borcu yükler⁴.

¹ Pulaşlı, Pay Senetleri, 3 vd.

² Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s. 1158. , Gerekçe, Madde 486, s.178

³ Pulaşlı, Pay Senetleri, s.4.

⁴ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1158 vd.

B. PAY SAHİPLİĞİ

Anonim şirket, katı bir sermaye şirkettir. Ortaklığın malvarlığının sahibi hissedarlar değil, esas itibariyle şirket tüzel kişiliğidir. Anonim şirketlerde pay, pay sahibinin şahsından soyut bir mevki olarak nitelenmekte ve buna da pay sahipliği mevki denilmektedir. Buna göre pay sahipliği, payın sahibine değil, paya bağlıdır⁵. Esas sermaye gibi, payın sayısı da sabittir, bu sayı ancak esas sermayenin artırılması veya azaltılması ile değiştirilebilir. Paylar sabit olup, değişken olan sadece buların sahipleridir⁶.

III. PAY (SENETLERİ) ÇEŞİTLERİ

A. KARŞILIKLARI BAKIMINDAN PAY

1. Nakit Karşılığı Pay

Şirketin çıkardığı pay senetlerinin bedelleri karşılığı nakden yani para ile ödenir. Ancak sermaye payı olarak 'döviz' konulması halinde, esas sözleşmede dövizin karşılığının Türk Lirası olarak gösterilmesi şarttır⁷.

2. Ayın Karşılığı Pay

Nakit dışında bir değer şirkete sermaye olarak konulmasında ayın sermaye söz konusudur. Taşınır, taşınmaz mallar, sınai ve fikri mülkiyet hakları ayın sermayeye dahildir. Ayın sermaye konulması halinde, bu malın değerinin bir işlem denetçisi tarafından tespit edilmesi ve ilgili sicillere şerh ettirilmesi gerekir.

6762 sayılı Kanunda, ayın sermaye karşılığı payların, anonim şirketin tescilinden başlayarak iki yıl geçmedikçe, devirleri hükümsüzdür(m.404). Ancak Yeni Kanunda, ister nakdi ister aynı sermaye karşılığı olsun nama yazılı olan paylar veya pay senetleri, kanunda ve esas sermayede aksi öngörülmemişse, herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın her zaman serbestçe devredilebilir (TTK. m.490/1)⁸. Ayın sermaye konulması halinde kısmi ödeme söz konusu olmaz, sermayenin tamamının ifası şarttır⁹.

B.OY HAKKI BAKIMINDAN PAY

1.Oy Hakkı Olan Pay

TTK m.479/1. maddesine göre, eşit itibari değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilebilir. Buna göre, oydan yoksun pay olamaz. Bu TTK'nın benimsediği sistemdir.

2.Oydan Yoksun Pay

Türk Ticaret Kanunu sisteminin aksine, 2499 sayılı Sermaye Kanunu'nun yapılan değişiklikle, kar payında imtiyazlı oydan yoksun paylar çıkarılması kuralı getirilmiştir. Buna göre, oy hakkından yoksun pay çıkarılabilmesi için; Anonim Ortaklık esas sermayesinde bu

⁵ Arslanlı, A.Ş. I, s.143.

⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), 9.Bası, s.760.

⁷ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1162.

⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1163.

⁹ Arslanlı, A.Ş.I., s.36.

hususla bir hüküm bulunması, payların halka arz edilmek üzere çıkarılması, mevcut pay sahiplerine oydan yoksun pay tahsis edilememesi, karda imtiyaz sağlamak amacıyla çıkarılması gerekir.

C. İTİBARI DEĞERLİ PAY VE İTİBARI DEĞERDEN YOKSUN PAY

TTK sisteminde itibari değerden yoksun pay olamaz. TTK m.476/1 hükmü uyarınca, payın itibari değeri en az bir yeni kuruluş olup bu değer ancak birer kuruluş ve katları olarak yükseltilebilir. Bu kurallara aykırı olarak çıkarılan paylar ve hisse senetleri geçersizdir. İtibari değerın başlıca görevleri, sermaye borcunun miktarını, hakların kapsamlarını ve içeriklerini ve agio (prim) hesabı tespitini sağlaması olarak sayılabilir.

1. Agiolu (Primli) Pay

TTK m. 347 hükmü uyarınca, ‘itibari değerinden aşağı bedelle pay çıkarılamaz. Payların itibari değerden yüksek bir bedelle yani primli olarak çıkarılabilmeleri için, esas sözleşmede veya genel kurul kararında hüküm bulunmalıdır.

Anonim Şirketler, özellikle sermaye artırımında agiolu paylar çıkararak, dağıtılmayan karlar ile diğer yedek akçeleri ve good-will’i belirli bir oranda nakde dönüştürür¹⁰.

2.İtibari Değeri Olmayan Pay

TTK sistemimizin aksine, ABD, Belçika, Lüksemburg gibi ülke kanunlarında yer bulmaktadır¹¹.

IV. İMTİYAZLI PAY

A. İmtiyaz Kavramı

İmtiyaz paya tanınan üstün bir haktır. Anonim şirketler hukukunda ‘oransallık ilkesi’ olarak anılan sermayeye katılım oranında haklardan yararlanma ilkesi benimsendiğinden, imtiyaz da ‘paylar arasında eşitlik’ ilkesinin bir istisnasını teşkil eder.

B.İmtiyazın Tanınma Koşulları

İmtiyaz, kuruluşta veya daha sonra esas sözleşmede yapılacak değişiklikle tanınabilir(TTK m.478/1). İmtiyazın esas sözleşmede temellendirilmesi, konusu ve kapsamının açıkça belirtilmesi şarttır. İmtiyazlı paylara sağlanan üstün hak ve avantaj, dağıtılacak şirket karının belli bir oranının öncelikle imtiyazlı paylara dağıtılması ya da imtiyazlı payların imtiyazlı olmayan adi payların alacağı kar payı miktarından belli bir oranda daha fazla kar payı alması şekillerinde öngörülebilir¹².

Yeni TTK m.360/2 hükmünde açıkça yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan payların imtiyazlı sayılacağı öngörülmüştür. Böylelikle 6762 sayılı TTK.nda yer almayan ancak Yargıtay’ın yerleşik içtihatlarında yer alan bu husus kanunlaşmıştır¹³.

¹⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1171.

¹¹ Tekinalp, 9.Bası, N.780.

¹² Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1176 vd.

¹³ Gerekçe, m.360, s.107

TTK m.478/1 hükmünde genel kural imtiyazın paya tanınması ve bağlanmasıdır. Buna göre imtiyaz üstün bir hal olup, kişiye, makama veya belirli bir sığata değil yalnızca paya bağlanır. Ancak Yeni Kanunda bu kurala bir istisna getirilmiş ve payın yanında ‘pay sahiplerine’de imtiyaz tanınmasına olanak sağlanmıştır(TTK m.478/3). Yeni TTK ile getirilen bu duruma göre, yönetim kurulunda temsil edilme hakkının açıkça imtiyaz olduğu ve bununla özelliğ ve nitelikleriyle belli bir grup oluşturan pay sahiplerine(örneğin, yan sanayi mensupları, bayiler gibi) tanınabileceğine göre, payın yanı sıra pay sahiplerine de imtiyazın tanınabileceği açıkça anlaşılmaktadır. Bu durumda imtiyazın düzenlendiği 478.maddenin gerekçesinde ‘imtiyazın kişiye değil, sadece paya tanınabileceği’ ifadesi yerinde deęildir¹⁴.

C. İmtiyaz Oluşturulabilecek Konular

1. Malvarlığı Haklarında İmtiyaz

a. Kar Payında İmtiyaz

Kar payında imtiyaz, kardan daha fazla pay almak, kar payından öncelikle yararlanmak ve kar payında imtiyazın birikir nitelikte olması şeklinde başlıca üç şekilde düzenlenebilir.

b. Tasfiye Payında İmtiyaz

Bu tür pay senetleri, şirketin tasfiyesi sonunda elde edilecek şirket safi malvarlığı yani tasfiye bakiyesi üzerinde adi pay senetlerine nazaran rüçhan hakkını haizdirler. Belirtmek gerekir ki böyle bir hükmün şirket alacaklılarına karşı ileri sürülebilme olanağı yoktur¹⁵.

c. Rüçhan Hakkında İmtiyaz

Anonim şirketin kuruluşunda esas sözleşmede rüçhan hakkının sadece belirli paylara veya pay grubuna tanınabilir. Uygulamada pek kullanılmamaktadır.

2. Oy Hakkında İmtiyaz

Pay sahipleri oy haklarını, ilke olarak sermayeye katılma oranına göre kullanırlar. Bu oransallık ilkesinin istisnasını, oyda imtiyazlı pay teşkil eder. Bu TTK m.479/1 hükmünde ‘oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir’ şeklinde belirtilmiştir.

Ancak esas sözleşmede farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınması halinde, TTK m.479 hükmüne aykırı imtiyaz oluşturan esas sözleşme hükmüne ilişkin olarak TTK m. 447 maddesi uyarınca iptal davası açılması gerekir¹⁶.

Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı ve Etkisiz Olduğu Haller;

TTK m.479/2 hükmüne göre, bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir. Bu hüküm karşısında, oyun itibari değere göre hesaplanması kuralı uygulanmaz.

¹⁴ Gerekçe, m.478, s.173. , Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s.1180.

¹⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 1185.

¹⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s.1189.

Oy hakkında imtiyazın etkisizleştirildiği durumlar ise TTK m.479/3. maddede öngörülmüştür. Bu durumlar, Esas sözleşme değişikliği, İşlem denetçisinin seçimi ve İbra ve sorumluluk davası açılması halleridir.

3.Yönetim Kurulunda Temsil Edilmeye İlişkin İmtiyaz

Bu imtiyaz 6762 sayılı Kanunda imtiyaz olarak öngörülmemekle birlikte, Yeni Kanunun m.360/1 hükmü ile Yargıtay'ın Yerleşik İçtihatlarına uygun olarak esas sözleşmede öngörülmek şartı ile belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabileceğini öngörmüştür.

V. İMTİYAZLARIN KORUNMASI

I. İMTİYAZLI PAY SAHİPLERİ ÖZEL KURULU

Yeni Kanunda, imtiyazların korunması amacıyla bir takım özel hükümler öngörülmüştür. TTK m.454/1'e göre, 'Genel kurulca, esas sözleşmenin değiştirilmesine dair verilen karar, imtiyazlı paysahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alacakları bir kararla onaylanmadıkça uygulanamaz'.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu (Özel kurulu), şirket ana sözleşmesinde imtiyazın öngörülmüş olması halinde kendiliğinden oluşur, ayrıca esas sözleşmede yer almasına gerek yoktur¹⁷.

TTK m.454/2 hükmüne göre, İPÖK'yı toplantıya ilk olarak yönetim kurulu çağırarak yükümlü olup, çağrı genel kurul kararının ilanından itibaren en geç 1 ay içinde yapılmalıdır. YK tarafından çağrı yapılmaması halinde her imtiyaz sahibi, bir aylık sürenin son bulmasından itibaren 15 gün içinde kurulun toplantıya çağrılmasını Asliye Ticaret Mahkemesi'nden isteyebilir.

Yeni Kanun düzenlemesindeki önemli ve olumlu değişikliklerden birisi de, İPÖK toplantı ve karar nisaplarının TTK.454/3 m.de açıkça gösterilmesidir. Buna göre, kurul sermayenin % 60'nın çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alınır. Bu ağırlaştırılmış nisap, izleyen toplantılarda da düşmemektedir¹⁸. İPÖK tarafından TTK m.445/1 hükmü uyarınca verilen onay, genel kurul kararının geçerlilik şartı olmayıp sadece iç ilişkide imtiyazlı pay sahipleri ile şirket arasında hukuki sonuçlar doğuran yani infaz (uygulama) şartıdır. İPÖK kararı İPÖK'ça onanmadıkça uygulanamaz.

6762 sayılı TTK'dan farklı olarak yeni Kanunda, İPÖK kararlarının iptali ve husumetin kime yöneltileceği hususu açıkça düzenlenmiştir. İPÖK tarafından imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiği sonucuna varılırsa, kararın gerekçeli bir tutanakla on gün içinde Yönetim Kuruluna sunulması gerekir. Şirket, özel kurulun gerekçesini tatmin edici bulmazsa, Yönetim kurulu bu kararın iptali ile Genel Kurul kararının tescili için dava açabilir. Bu iptal davasında husumet, şirket Genel Kurul kararına olumsuz oy kullanan imtiyazlı pay sahiplerine yöneltilir(TTK m.454/8).

¹⁷ Tekinalp, 9.Bası, N.807a.

¹⁸ Gerekçe, m.454, 3.fık. s.162.

2.ANONİM ŞİRKETİN KENDİ PAYLARINI İKTİSAP ETMESİ

Türk Ticaret Kanunu'ndaki yeniliklerden biri de anonim şirketlere kendi paylarını kural olarak iktisap veya rehin olarak kabul edebilme olanağının tanınmış olmasıdır¹⁹.

I. Koşulları ve Sınırları

Yeni TTK'ya göre, şirketin kendi hisselerini iktisap etmesi veya rehin olarak kabul edebilmesi için, genel kurulun bu hususta yönetim kurulunu yetkilendirmiş olması gerekir (TTK m.379/2). Bu yetki kararı en çok 5 yıl sürelidir.

Şirketin kendi hisselerinin iktisap veya rehin olarak kabul edilebilmesinin ilk koşulu, iktisaba ve rehne konu olan hisselerin miktarının, şirketin esas veya çıkarılmış sermayesinin onda biri veya bunun altında bir miktarda olmasıdır.

Bu koşullara ek olarak, iktisap edilecek hisselerin bedelleri düştükten sonra, kalan şirket net aktifinin en az veya çıkarılmış sermaye ile, kanun veya esas sözleşmeye göre dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olması ve hisse bedellerinin tümünün ödenmiş olması gerekir(TTK m.379/3-4)²⁰.

II. Yönetim Kurulu'na Yetki Verilmesi Gerekli Olmayan Haller

TTK m.381/1 hükmüne göre, bir şirketin kendi paylarını, yakın ve ciddi bir kayıptan kaçınmanın söz konusu olduğu hallerde, Genel Kurulun yetkilendirme kararı olmadan da iktisap edebileceği öngörülmüştür²¹.

III. İktisap ve Rehin Alma Yasağının İstisnaları

Yeni düzenlemede şirketin kendi paylarını iktisap etmesinin istisnaları da TTK m.382'de düzenlenmiştir. Bu istisnai haller; payların sermayenin azaltılması kararına dayanılarak devralınması, Bir kanuni satın alma yükümü nedeniyle payların şirkete geçmesi, payların bir şirket alacağı için cebri icradan devralınması, payların devir veya rehin alınmasının esas sözleşmeye göre Anonim şirketin işletme konusuna giren işlemlerden olması halleri olup bu hallerde şirket 379.madde hükmüyle bağlı olmaksızın kendi paylarını iktisap edebilir.

Şirket bu şekilde iktisap ettiği payların sermayesinin % 10'unu aşan kısmını, ekonomik açıdan şirket için en uygun zamanda ve iktisaptan itibaren en geç 3 yıl içinde elden çıkarmalıdır (TTK m.384).

TTK m.385/1 hükmünde ise, 379. ve 381. maddelere aykırı şekilde iktisap edilen veya rehin alınan payların, iktisaptan itibaren en geç 6 ay içinde elden çıkarılması öngörülmüştür²².

¹⁹ Doğan, Beşir Fatih, Anonim Şirketlerin Kendi Paylarını İktisabının Fayda ve Zararları, Ankara 2006, s.449 vd.

²⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1234 vd.

²¹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1235.

²² Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1241 vd.

IV. Kendi Paylarını Taahhüt Yasağı

TTK'da öngörülen yeni hükümlerde biri de, Anonim Şirketin kendi paylarını taahhüt etmesine ilişkin yasaktır(m.388). Örneğin, sermaye artırımında yeni çıkarılacak payların taahhüt edilmesi.

Kanun, bu hükme aykırı hareket edilmesi halinde kurucuların veya YK üyelerinin payları taahhüt etmiş sayılacağı ve bedellerinden de sorumlu olacağını öngörmekte ancak bunun için kusurlu olmalarını aramaktadır²³.

Ayrıca 379.maddedeki yasaklayıcı kural emredici nitelikte olup buna aykırı olarak yapılan işlemler hükümsüzdür²⁴.

3.PAY SAHİPLİĞİ HAKKININ KAZANILMASI

I. PAY SAHİPLİĞİ

Pay sahibi, payın veya pay senedinin malikidir. Anonim ortaklıklarda hem gerçek kişiler hem de tüzel kişiler pay sahibi olabilir. Kural olarak Anonim ortaklıkta pay sahibi olabilmek için özel bir şart yoktur. Pay sahipliği bir hak olduğundan, devredilebilir, sınırlı aynı haklarla yükümlenebilir veya miras yoluyla intikal edebilir.

II. PAY SAHİPLİĞİNİN KAZANILMASI

A. ASLEN İKTİSAP

Payın aslen iktisabı, kuruluşta veya esas sermaye artırımında payın taahhüdü veya kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş AO'da Yönetim kurulunca çıkarılan pay senetlerinin satın alınması hallerinde gerçekleşir. Aynı şekilde tür değiştirme ya da birleşmede de aslen iktisap söz konusu olur.

Payın edinimi bakımından kuruluş aşamasında Anonim şirketin ticaret siciline tescil önem arz eder. Sermaye artırımında da pay sahipliği hakkının kazanılması için, yeni çıkarılan payların sadece taahhüdü yeterli olmayıp, aksine yasadaki ya da sözleşmedeki asgari pay tutarının ödenmesi gerekir²⁵.

B.DEVREN İKTİSAP

Devren iktisap, Anonim şirket kurulup tüzel kişilik kazandıktan sonra, payın veya pay senedinin bir pay sahibinden devir kurallarına göre iktisap edilmesine denir.

1. Senede Bağlanmamış Payın İktisabı

Bu payların devrinde BK'daki temlik hükümleri ile TTK'daki nama yazılı paylara ilişkin hükümler uygulanır. Buna göre pay bedelinin tamamının ödenmiş ancak yazılı şekilde senede bağlanmamış çıplak payın devri, alacağın temliki hükümlerine göre yazılı şekilde yapılmalıdır. Pay bedeli kısmen ödenmişse ise, payı devralma bir nevi borç yüklenilmesi niteliği taşıyacağından dolayı, devri Anonim ortaklığın onaylaması gerekir, şirket onay verirken teminat talep edebilir (TTK m.491, BK m.183,184,195).

²³ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1243.

²⁴ Eriş, A.Ş. s.261-262.

²⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1260 vd

2. Pay Senetlerinin İktisabı

a. Geleneksel Nama Yazılı Hisse Senetleri

Nama yazılı pay senetleri, kanunen emre yazılı senet sayıldığından, esas sözleşmede pay senetlerinin devri hakkında özel bir hüküm yoksa, nama yazılı hisse senetleri hem ciro hem de temlikname ve senet üzerindeki zilyedliğin mülkiyeti geçirmek amacıyla devralana geçirilmesi ile gerçekleşir(TTK m.490/2). Ancak her iki halde de, şirkete karşı ortaklık sıfatı, pay defterine kayıtlı kazanılır (TTK m499/4)²⁶.

b. Gerçek Nama Yazılı Pay Senetleri (Rektaaktien)

Gerçek nama yazılı hisse senetleri, üzerine ‘emre değildir, namadır’ klozu yazılmak suretiyle oluşturulur. Ayrıca esas sözleşmede bu senetlerin devrinin alacağın temlik hükümlerine göre yapılacağı da öngörülmelidir²⁷. Rekta yazılı pay senetlerinin devri için, yazılı temlik beyanı ve senedin devralana teslimi şarttır. Ayrıca iktisap eden pay defterine kayıt için şirkete maddi açıdan hak sahibi olduğu hususunda geçerli bir devir olgusunu da kanıtlamak zorundadır²⁸.

c. Hamile Yazılı Pay Senetleri

TTK m.489 hükmü uyarınca, hamiline yazılı hisse senetlerinin devri, şirket ve üçüncü kişiler hakkında, ancak zilyedliğin geçirilmesi ile hüküm ifade eder²⁹. 6762 sayılı Kanun’da ‘teslim’den söz etmekte iken Yeni Kanun’da ‘zilyedliğin geçirilmesi’ ifadesi kullanılmakta olup daha uygundur. Hamiline yazılı pay senetlerinin devrinde, zilyedliğin ‘mülkiyeti geçirmek’ amacıyla yapılmış olması ve tarafların bu hususta anlaşmış olmaları gerekmektedir. Taraflar devir işlemi ciro veya temlik ile gerçekleştirirse, bu devir de geçerlidir.

Hamiline yazılı pay senetlerinin devri, herhangi bir şarta bağlanamayacağı gibi, Yönetim Kurulunun onayına da tabi tutulamaz. Yani tam bir devir serbestisi söz konusudur. Bu pay senetlerinden doğan hakların şirkete karşı kullanılması için senetlere zilyed olunması gerekli ve yeterli olup, meşru hamil olunduğunun ispatı gerekmez³⁰.

3. İlmühaberler

İlmühaber, Anonim şirketlerde çıkarılan ‘geçici ve ara bir senet’tir. Şirketin henüz bir pay senedi çıkarmadığı devrede, hisse senetlerinin yerine geçici olarak çıkarılır. Ülkemizde uygulamasına ender olarak rastlanır.

Ancak Yeni Kanunda, ilmühaberler hakkında nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümlerin uygulanacağı öngörüldüğünden, ilmühaberler nama yazılı pay senetlerinin devri hükümlerine göre devredilir³¹.

²⁶ Pulaşlı H., Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, 1992 Ankara, s.31 vd.

²⁷ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 9.Bası, N.1186.

²⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1264.

²⁹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 9.Bası, N.1113.

³⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1265.

³¹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1267.

4.PAY SAHİPLİĞİNİN KAYBEDİLMESİ

I. Genel olarak Kaybedilme Halleri

Kural, Anonim şirketlerde pay sahipliği hakkını bahşeden payın, serbestçe devredilebilir ve mirasla da geçebilir olmasıdır. Ayrıca pay, birleşme, tasfiye, payın itfa edilmesi gibi çeşitli nedenlerle de kaybedilebilir. Ancak Anonim şirketin iflası, pay sahipliği sıfatının kaybedilmesine neden olmaz. Şirket iflas sonucunda sicilden terkin edilip tüzel kişiliği son bulunca üyelik de sona erer.

Pay sahipliğinin kaybedilmesi ile ilgili özel bir durum Bankalar Kanunu'nda düzenlenmiş olup, bu kanunun 71.maddesi kapsamına giren bankaların paylarının Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na geçmesiyle, Fon pay sahibi olmaktadır³².

II. Iskat

Anonim şirketler Hukukuna özgü, münhasır bir hukuki durumdur. Iskat ancak 'taahhüt edilen pay bedelinin' ödenmemesi sebebiyle gerçekleşebilir. Yeni Kanunda iskat usulü ve prosedürüne ilişkin bir değişiklik yoktur³³.

5. PAY SAHİPLİĞİ HAKLARI

I. MALVARLIĞI HAKLARI

A. Kar Payı Hakkı

Kar, payın hukuki semeresi yani periyodik verimleridir. Pay sahibinin kar payı hakkı, paydan doğan ve şarta bağlı bir talep niteliğindedir³⁴.

Yıllık kar, TTK m.508/2 hükmü uyarınca, yıllık bilançoya göre hesaplanır ve belirlenir. Yıllık bilançoda merkez kavram 'sonuç açıklama'dır. Sonuç olumlu ise kar, olumsuz ise zarar söz konusudur³⁵.

Anonim şirkette yıllık bilançoya göre belirlenen karın dağıtılabilmesi için iki şartın gerçekleşmesi gerekir. Bu iki şart;

Kanuni yedek akçelerde bir azalma olmamalı; Bunun anlamı şirketin aktiflerin toplamının, borçlar ile ödenmiş sermaye ve kanun, yedek akçe toplamından fazla olmasıdır.

Kar gerçekten elde edilmiş olmalı; Bunun anlamı ise, karın şirket kasasında mevcut olması yani hukuk ve muhasebe yönünden gerçekleşmiş, kesinleşmiş bir karın mevcut olması demektir³⁶.

³² Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1274.

³³ Pulaşlı, Şirketler, 4.Bası, N. 44.

³⁴ Arslanlı, A.Ş.I, s.212.

³⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1281.

³⁶ Birsal, Menfaat Çatışması, s.7.

Yargıtay'ın da birçok kararında kabul ettiği üzere, Genel Kurul karın dağıtılmamasına karar vermiş ve bu karar kesinleşmişse artık kar payı dağıtılması mümkün değildir³⁷.

Kar payını dağıtmaya münhasır yetkili organ Genel Kurul olup bu yetkisini Yönetim kuruluna devredemez. 6762 sayılı Kanunun 327.maddesindeki Yönetim Kurulunun Genel kurula 'kazanç miktarının tayinine dair teklif'te bulunma yetkisi de Yeni Kanunda yer almamaktadır.

Türk Ticaret Kanunu Sistemine göre Kar Payı Dağıtılması için şu şartların gerçekleşmiş olması gerekir;

- a. Yıllık bilançoya göre, kar sağlanmış veya önceki yıl karlarından bu gaye için yedek akçe ayrılmış olmalı,
- b. Kanuni ve isteğe bağlı yedek akçelerin net dönem karından ayrılmış olmaları gerekir (TTK m.523/1).

Kar payının ödeme zamanı, şekil ve şartlarını ve oranı Genel kurul belirler (m.409/1). Kar payı, 'geciktirici şarta bağlı bir talep hakkı' niteliğindedir³⁸.

Kar payının ayrılması ve dağıtılmasına ilişkin genel kurul kararı, alındığı tarihten itibaren hem ortaklar hem de diğer ilgililer açısından alacak hakkı doğurur. Ayrıca kesinleşen bu alacak hakkı, daha alınacak bir genel kurul kararı ile değiştirilemez³⁹. Alacağın muaccel olması için ise, ödeme tarihinin belirlenmiş olması gerekmektedir.

Genel kurulun kar payı dağıtımına ilişkin kararına karşı, kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırılık nedenleriyle iptal davası açılabilir. Ancak kar payının Genel kurulca dağıtımına karar verilmedikçe, pay sahipleri kar payının tespitini mahkemeden, kar payını ise şirketten talep edemezler.

Zamanaşımı; Hak sahiplerinin kar payı alacağını beş yıl içinde şirketten talep etmeleri gerekir, aksi halde o yıla ilişkin kar payı hakkı zamanaşımına uğrar.

B. Tasfiye Payı Hakkı

Tasfiye payı, şirketin sona ermesi ve tasfiyesi sonunda şirketin tüm borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten sonra kalan varlığın pay sahipleri arasında bölüşülmesi sonucunda pay sahibine düşen hissedir. Aksi esas sözleşmede kararlaştırılmadıkça, tasfiye artığı, pay sahipleri arasında ödedikleri sermaye ve imtiyaz hakları oranında dağıtılır (m.543/1)⁴⁰.

Tasfiye payının muaccel olması için kat'i bilançonun genel kurul tarafından tasdik edilmesi gerekir. Ayrıca payın dağıtılabilmesi için şirket borçlarının tamamının ödenmiş ve alacaklılara yapılan çağrıdan itibaren 1 yıllık bekleme süresinin geçirilmiş olması gereklidir⁴¹.

C. Yeni Çıkan Paylarda Rüçhan Hakkı

³⁷ Y.11.HD. 13.6.1994, E.6655 /K.4983.

³⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1286 vd.

³⁹ Tekinalp, 9.Bası, N.914.

⁴⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1300.

⁴¹ Eriş, A.Ş. , s.737.

Anonim şirket sermaye artırımına gittiği zaman, TTK m.461/1 uyarınca üçüncü kişilere müracaat edilmeden öncelikle pay sahiplerine müracaat edilmesi ve onlara payları oranında yeni pay almaları imkanı verilmesidir⁴². Devredilebilir bir haktır⁴³.

II. KATILMA HAKLARI

1.Genel Kurula Katılma Hakkı

Anonim şirketlerde pay sahibinin, şirket yönetiminde etkili olabilmesi için ya genel kurula katılması ya da elektronik ortamda oy kullanması gerekir. Bu hak, mutlak müktesep haktır.

2. Genel kurulda konuşma hakkı

3.Genel kurulda öneride bulunma hakkı

4.Oy Hakkı

Pay sahiplerinin şirket yönetimini etkileyebilmeleri için en önemli haklardan biri olup müktesep hak niteliğindedir. Oy hakkı, temsilci aracılığıyla da kullanılabilir⁴⁴.

Yeni kanunda, Anonim şirketlerde genel kurulların elektronik ortamda yapılmasına yer verilerek genel kurula online katılma ve oy verme olanağı tanınmıştır.

Oy hakkından yoksunluk; TTK m.436/1 hükmüne göre, pay sahibinin oy hakkından yoksun kalması için, oyun 'pay sahibinin bizzat kendisi, eşi veya alt/üstsoyu veya bunların ortağı olduğu şirketle anonim şirket arasında 'şahsi bir iş' veya 'davaya' dair olması gerekir⁴⁵.

Oy hakkının donduğu haller; TTK m.482-483 hükümleri uyarınca, pay sahibinin sermaye taahhüdünde temerrüde düşmesi sonucunda şirketten ıskat edilmesinden sonra, paylar üçüncü bir kişi tarafından iktisap edilinceye kadar oy hakkı donar. Diğer bir donma hali ise, TTK m.434 hükmü uyarınca birden fazla paya sahip olan pay sahibinin oy hakkının esas sermaye ile sınırlandırıldığı hallerdir⁴⁶.

5.Temsil Yetkisi

Anonim şirketlerde temsil yetkisi yönetim kurulunda olduğundan pay sahibi ancak şirket yönetim kuruluna seçilerek şirket temsilinde söz sahibi olabilir⁴⁷.

6.Bilgi Alma Hakkı

Yeni Kanunda pay sahiplerinin bilgi alma hakkı geniş ve aktif bir şekilde düzenlenmiştir. Buna göre pay sahipleri, soru sormaya dayalı bilgi alma hakkı, ticari defter ve yazışmaları inceleme hakkı, bilgi alma ve inceleme isteminin haksız reddi halinde, talep

⁴² Akünel, Teoman, Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı, Mukayeseli Hukuk Derneği, 1969, 5.sayı, s.257 vd.

⁴³ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1300.

⁴⁴ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1324.

⁴⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1339.

⁴⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1342-1343.

⁴⁷ Pulaşlı, Şirketler, 4.bası, s.656.

edilen bilgilerin mahkeme yolu ile elde edebilme haklarına sahiptir Dava açma süresi inceleme isteminin reddinden itibaren on gün olup, diğer hallerde de makul bir süre sonra mahkemeye başvurma imkanı bulunmaktadır (TTK m.438-444).

Pay sahibinin bilgi alma hakkı ile ilgili sınırlamalar TTK m.437/3 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Bu ölçütler, ortaklık sırrı veya korunması gereken diğer şirket menfaatleridir. Ancak bu sınırlamaların kabul edilebilmeleri için, şirket menfaatlerinin tehlikeye düştüğünün somut bir şekilde ortaya konması ve tehlikenin muhtemel olması gerekmektedir.

TTK m.437/2 hükmüne göre, pay sahiplerine bilgi vermekle yükümlü olan kişiler yönetim kurulu ile denetçiler olup, bilgi alınacak yer ise genel kuruldur⁴⁸.

7. İnceleme Hakkı

Pay sahiplerinin bilgi alma hakkının yanında inceleme hakkı da bulunmaktadır. Anonim şirketin ticari defter ve yazışmalarının pay sahiplerince incelenebilmesi için, genel kurulun açık izni veya yönetim kurulu kararı gerekir⁴⁹.

III. BÜYÜK PAY SAHİBİNİN AZINLIĞI ŞİRKETTEN ÇIKARMA HAKKI

Bu hakka yönelik tek düzenleme, Yeni kanunda kaynak İsviçre Birleşme Yasasına paralel olarak, birleşmede, devreden şirket şahıs şirketi ise oy hakkını haiz ortaklarının, sermaye şirketi ise şirkette mevcut oy haklarının % 90'nın olumlu oylarıyla, % 10 paya sahip ortak veya ortakları denk bir ayrılma akçesi vermek suretiyle şirketten çıkarabilme hakları bulunmaktadır⁵⁰.

6.PAY SAHİPLERİNİN BORÇ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I.PAY SAHİBİNİN ASLİ BORCU

A.Tek Borç İlkesi

Anonim ortaklıkta pay sahibinin asli borcu, taahhüt ettiği sermaye borcunu ifa etmektir. Bu borç pay sahibinin taahhüt ettiği sermaye payları miktarı kadardır ve şirkete karşıdır(TTK.m.329/2)⁵¹.

Borcun Muaccel Olması;

a.Nakit Sermaye Taahhüdünde; TTK m.344 uyarınca esas sermaye, genel kurul ya da yönetim kurulu kararıyla daha yüksek oranda pay bedelinin ifası öngörülmemişse, nakdi sermayenin en az %25'nin tescilden önce ve bakiyenin de kuruluşun veya sermaye artırımının tescilinden itibaren 24 ay içinde ödenmesi gerekir.

⁴⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1347 vd.

⁴⁹ Kaya, Bilgi Alma Hakkı, s.289

⁵⁰ Gerekçe, m141, s.50

⁵¹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1385.

b.Ayin Sermaye Taahhüdünde;

-*Taşınmazlarda;* Yeni Kanunun 128/5.maddesi gereği, aynı sermaye taahhüdünde borç şirketin kuruluşunun veya sermaye artırımının sicile tescili ile muaccel olur ve sicil müdürünün bunların şirket adına tescilinin yapılması talebi üzerine tescil işlemi hemen yapılır. Ancak şirketin de tek yanlı olarak talepte bulunma hakkı saklıdır (m.128/6).

- *Taşınırlarda;* TTK m.128/2 deki yeni düzenlemeye göre, sermaye olarak konulan taşınırların güvenli bir kişiye tevdi edildikleri takdirde, aynı sermaye olarak kabul olunacağı öngörülmektedir. Taşınırların güvenli kişiye tevdi edildiğine dair bir tutanak hazırlanarak ilgili sicil müdürüne sunulması ve tescil edilmesi gereklidir. Yeni düzenleme 6762 sayılı kanunda da tartışmalı olan mülkiyetin taahhülle mi, teslimle mi geçtiği hususuna tam bir açıklık getirmemiştir.

- *Alacaklar ve Diğer Haklarda;*

Alacak haklarında, esas sözleşmeye veya katılma taahhünamesine 'temlikin' yazılması kazandırıcı nitelikte olduğundan, kuruluşun veya sermaye artırımının ticaret siciline tescili ile şirket alacağın sahibi olur. Kural olarak, muaccel alacaklar sermaye olarak konulabilir. Diğer haklarda, TTK m.128/2 uyarınca varsa özel sicillerine kaydedildikleri takdirde aynı sermaye olarak kabul edilirler. Tescil kurucu niteliktedir⁵².

B. Sermaye Borcunun Yerine Getirilmesinin Hukuki Sonuçları

1. Temerrüde Düşmenin Mali Sonuçları;

Esas sözleşmede veya şirketçe yapılan ilanda gösterilen vadede talep edilen sermaye taahhüdünü yerine getirmeyen pay sahibi, bir ihtara gerek kalmaksızın mütemerrit duruma düşer ve temerrüt faizi ödemekle yükümlü olur(TTN m.482/1). Ayrıca, ödenen temerrüt faizi şirketin zararlarını karşılamıyorsa, ortak kusursuz olduğunu ispat etmedikçe bu zararı da tazminle yükümlüdür (m.482/4). Esas sermaye de öngörülmüş olması kaydıyla pay sahipleri, temerrüt halinde öngörülen cezai şartı da ödemekle yükümlüdür (m.483/3)⁵³.

2. Iskat

Pay sahibi, tayin edilen vadede sermaye borcunu ödemezse, yönetim kurulu mütemerrit pay sahibini kısmi ödemelerden doğan haklarından mahrum etmeye ve şirketten çıkarmaya (iskata) yetkilidir⁵⁴.

II. SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

6762 sayılı kanunun 363/2.maddesinde sır saklama yükümlülüğü dar bir çerçevede düzenlenmişti. Buna göre, ortağın bilgi alma hakkının sınırı, şirket sırlarıdır⁵⁵.

Yeni Kanunda bu düzenleme yer almamakta olup 437/4.maddeye göre pay sahipleri defter ve yazışmalardan öğrendiği şirket sırlarını açıklamamakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğe aykırı davrananlar, şirketin maddi ve manevi zararlarını tazmin etmekle yükümlü olup ayrıca 562. maddeye göre de adli para cezasıyla cezalandırılırlar⁵⁶.

⁵² Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1390 vd.

⁵³ Pulaşlı, Şirketler, 4.Bası, s.680.

⁵⁴ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1398.

⁵⁵ Nomer, Sadakat, s.92.

⁵⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 2, s.1408 vd.

7. BAĞLI NAMA YAZILI PAY SENETLERİ

TTK m.490/1 hükmüne göre, nama yazılı payların serbestçe devredilebilirliği ilkesi geçerlidir⁵⁷. Ancak TTK m. 491 ve 492 maddeleri kanuni ya da esas sözleşmeye konulacak hükümlerle nama yazılı pay senetlerinin devredilmesini sınırlandırılmasına olanak tanımaktadır. İşte nama yazılı senetlerin bu şekilde sınırlandırılması ile bağlı nama yazılı pay senedi kavramı ortaya çıkmaktadır.

Kanuni Bağlam; TTK m.491/1 hükmüne göre bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı hisse senetlerinin ancak şirketin onayı ile devredilebileceğine ilişkin bağlamdır.

Esas Sözleşmesel Bağlam; TTK m.492/1 hükmüne göre, şirketin esas sözleşmesinde payın devrinin şirket iznine bağlanması halinde söz konusu olur.

Akdi Bağlam; Şirket ile münferit veya bütün pay sahipleri arasında yapılan nisbi etkili bağlamdır. Sadece taraflar arasında hüküm ifade eder.

Bağlam, TTK m.421/1 hükmü uyarınca esas sözleşmede yapılacak değişiklikler kaldırılabilir⁵⁸.

8.PAY SENETLERİNİN YERİNE ÇIKARILAN DİĞER GEÇİCİ SENETLER VE DİĞER MENKUL KIYMETLER

I.İLMÜHABERLER

Daha öncede belirtildiği üzere ilmühaberler, Anonim şirketlerde çıkarılan ‘geçici ve ara bir senet’ tir. Şirketin henüz bir pay senedi çıkarmadığı devrede, hisse senetlerinin yerine geçici olarak çıkarılır. Yeni Kanundaki düzenlemede, pay senetlerinin bastırılması belirli esaslara bağlandığı gibi kısa süre içinde bastırılıp ortaklara dağıtılması da benimsenmiştir (TTK m.486/2)⁵⁹.

Nama yazılı paylar için çıkarılan ilmühaberler, bedelleri tamamen veya kısmen ödenmiş nama yazılı payların yerine çıkarılmakta olup kıymetli evrak niteliğini haizdir, bağlı olarak düzenlenmesi ve devirlerinin sınırlandırılması mümkündür⁶⁰.

Hamiline yazılı paylar için çıkarılan nama yazılı ilmühaberler, payların karşılığı tamamen ödenmemiş hamiline yazılı pay senetlerinin yerine kaim olmak üzere çıkarılan ilmühaberler, yasa gereği ‘nama yazılı’ kabul edilir⁶¹.

II. İNTİFA SENETLERİ

İntifa senedi sahiplerine, şirketin net dönem karına, tasfiye bakiyesine veya sermaye artırılmasında yeni çıkarılacak paylara iştirak hakkı olarak mali nitelikte haklar bahşeder.

Ancak bu senetler herhangi bir pay ve ortaksal haklar yani TTK m. 503 hükmüne göre pay sahipliği sağlamazlar.

İntifa senetlerinin, İntifa senetleri, kurucu intifa senetleri, adi intifa senetleri ve katılma intifa senetleri olmak üzere dört çeşidi vardır⁶².

⁵⁷ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 9.Bası, N.1145.

⁵⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1479 vd.

⁵⁹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1471 vd.

⁶⁰ Tekinalp, Ortaklıklar, C.I, s.612.

⁶¹ Pulaşlı, Şirketler, 4.Bası, s.812.

⁶² Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1573 vd.

III. KUPONLAR

Anonim şirketlerde her faaliyet dönemi sonunda dağıtılan kar payını almakta kolaylık sağlamak amacıyla çıkarılırlar. Bu kuponlar pay senetlerine bağlıdır. Uygulamada sık rastlanmamaktadır⁶³. Kuponlar bir alacağı temsil eder ve ancak hamiline düzenlenir. Bağımsız ve kıymetli evrak niteliğini haizdir⁶⁴.

IV. TAHVİLLER

Tahvil, anonim şirketlerin yabancı sermaye bulmak için uzun vade ile dışarıdan finansman sağlamak amacıyla çıkardıkları kıymetli evrak niteliğinde borç senetleridir.

Yeni Kanunda, 6762 sayılı kanunun tahvillere ilişkin 420-433. hükümlerine yer verilmemiş, onun yerine 504.vd. maddelerde düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre, tahvil çıkarabilmenin ön şartı, genel kurul kararıyla ya da genel kurulun yetki vermesi kaydıyla yönetim kurulunca çıkarılmasıdır. Daha önce şirket tahvil çıkarmışsa bunun bedeli tamamen ödenmeden yeni tahvil çıkarılamaz. Çıkarılacak tahvilin tutarı, sermaye ile bilançoda yer alan yedek akçelerin toplamını aşamaz. Tahvillerin çıkarılmasına ilişkin Genel kurul kararının tescil ve ilanından sonra tahvillerin Sermaye Piyasası Kurulu'nda kayda alınması için SPK'ya müracaat edilmesi ve SPK'nın tebliğine uygun şekilde izahname, sirküler yayınlanması ve ilgili prosedürün tamamlanması gerekir⁶⁵.

V. FİNANSMAN BONOLARI

6762 sayılı TTK'da anonim şirketlerin ihraç ettikleri menkul kıymetler arasında finansman bonolarına yer verilmemişti. Ancak Yeni TTK'nın 504.maddesinde, anonim şirketlerin, menkul kıymet niteliği taşıyan her türlü tahviller, varlığa dayalı senetler ve borçlanma senetlerinin yanı sıra finansman bonolarının da çıkarılması düzenlenmiştir. Çıkarılma şartları aynen tahvillerde olduğu gibidir. Bir tahvil türü olup tahvilden farkları, daha kısa vadeli ve daha büyük nominal değerli olmasıdır⁶⁶.

---

⁶³ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1583.

⁶⁴ Pulaşlı, Şirketler, 4.Bası, s.830.

⁶⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1584 vd.

⁶⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1591.

BİBLİYOGRAFYA

- Akünel, Teoman ; Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı, Mukayeseli Hukuk Derneği, 1969, 5.sayı.
- Arslanlı, Halil ; Anonim Şirketler I-II, İstanbul 1960.
- Birsel, T.Mahmut ; Yargıtay Kararları Işığında Şirket Karı Konusunda Anonim Şirket ile Pay Sahibi Arasındaki Menfaat Tartışması ,Ankara 1971.
- Doğan, Beşir Fatih ; Anonim Şirketlerin Kendi Paylarını İktisabının Fayda ve Zararları, Ankara 2006.
- Eriş, Gönen ; Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995.
- Kaya, Arslan ; Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001.
- Nomer, Fisun ; Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul 1999.
- Pulaşlı, Hasan ; Şirketler Hukuku, 4.Bası, Adana 1992.
- Pulaşlı, Hasan ; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt I-II., Ankara 2011.
- Tekinalp(Poroy/Çamoğlu); Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 9.Bası, İstanbul.